

AZƏRBAYCAN DİLİ

1-5-ci suallar aşağıdakı mətn əsasında hazırlanmışdır.

I. Kinonun qısa tarixinə müraciət etsək, ilk olaraq 1891-ci ildə Edisonun şirkəti Kinetoskopun prototipini Amerikada uğurla *nümayiş etdirməsini* qeyd edə bilərik. Bu kinetoskop hərəkətli şəkillər idi, ona baxan insanlar hərəkətli şəkillər görürdülər. 1892-ci ildə kinetoskopdan *ilhamlanan* Lümyer qardaşları 1895-ci il fevralın 13-də kinematografi patentləşdirdilər. Lümyer qardaşlarının çəkdiyi “Qatarın La Ciotata gəlişi” kino tarixində ilk film kimi qəbul edildi. 15 kadrda çəkilmiş bu 55 saniyəlik film Lümyer qardaşlarının adını ilk film çəkənlər kimi tarixə yazdırdı.

II. Əvvəlcə cəmi bir neçə dəqiqə çəkən filmlər həm rəngsiz, həm də səssiz idi. Lümyer qardaşları saniyədə kadr sürəti illüziyası yaratmaq üçün saniyədə 15 kadr təyin etdilər. Zaman keçdikcə bu rəqəm 24 pikselə çatacaqdı. Kino çox maraqsız sahələrdən biri idi. Rənglərin kinoya gəlişi 1902-ci ildə trafaret üsulu ilə başladı. Bu üsul filmlər üçün rəngin göstərilməsi hesab olunmasa da, təsvirdəki hər bir kadr əllə rənglənirdi. Buna görə də 1906-cı ildə Corc Albert Smit “Kinemakolor”u icad etmişdir. Bu ixtira yaşıl və qırmızı şəkilləri süzür və iki mərhələli rəngləmə yaradır.

III. Kinoteatrın ilk rəngli filmi Smitin 1908-ci ildə çəkdiyi “Dəniz kənarına səfər” filmi olub. Bununla belə, bu iki mərhələli rəngləmə ardıcıl rəng spektrinə nail ola bilmədi. 1917-ci ildə özünün iki rəngli filtrini *ərsəyə gətirdi*. “Tecnicolor” şirkəti 1932-ci ildə üç filtrlı rəngləməni *meydana çıxartdı*. Bu filtrdən ilk dəfə Uolt Disneyin “Çiçəklər və Ağaclar” adlı animasiyasında istifadə olunsada, onun ilk canlı istifadəsi 1934-cü ildə “Pişik və Fiddle” filmində olmuşdur.

IV. Film çəkilişi 1930-cu illərdə pik həddinə çatmışdır. Bu dövrdə filmlər səs-küy yaratdılar. Eyni zamanda Hollivud kinosu da Amerikada **yanıb**. Bu yolla Hollivud kino əyləncə sənayesinin rəhbəri oldu. 1930-1940-cı illər arasında insanlar həftədə iki dəfə kinoya getməyə başladılar. İngiltərədə kinonun pik nöqtəsi 1946-cı ildə oldu. Ölkədə hər həftə kinoteatrı 31 milyon insan ziyarət edirdi.

1. Altından düz xətt çəkilmiş sözlərin mənalərini uyğunlaşdırın.

1. prototipini	2. illüziyası
3. kinematograf	4. spektrinə
a. Prizmadan və ya digər şüasındıran mühitdən keçərkən əmələ gələn rəngli zolaq	
b. Hərəkət edən obyektlərin şəklini işığa həssas plyonkaya çəkmək	
c. Sonra gələn bir şeyin sələfi olan şey	
d. Gerçəkliyin, görüntünün təhrif olunmuş şəkildə qavrayışı	
A) 1-c, 2-b, 3-d, 4-a	B) 1-b, 2-c, 3-d, 4-a
C) 1-c, 2-d, 3-b, 4-a	D) 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

2. Altından dalğalı xətt çəkilmiş sözün mənasını və həmin mənaya uyğun verilmiş nümunəni müəyyən edin.

- A) Həqiqi mənalıdır; Anam xəbəri eşidəndə rəngdən rəngə düşdü.
 B) Məcəzi mənalıdır; Maşın gecikdiyinə görə qonaqlar rəng verib rəng aldılar.
 C) Həqiqi mənalıdır; Evin fasadını yaşıl rəngə boyadılar.
 D) Məcəzi mənalıdır; Həyat öz rəngini dəyişirdi.

3. Sonuncu abzasda aid fikirləri müəyyən edib ardıcıl düzün.

1. Əyləncə sənayesinə rəhbərlik
 2. 55 saniyəlik filmlər
 3. Filmlərdəki yüksəliş
 4. Filmlərin üç filtrlı rənglənməsi
 5. İngiltərədə filmə maraq
A) 3, 1, 5, 2, 4	B) 4, 3, 1, 5
C) 3, 1, 5	D) 2, 3, 1

4. Hansı suala cavab mətndə yoxdur?

- A) Hollivud kinosu hansı məqsədlə yaranıb?
 B) Üç filtrlı rənglənmədən neçə il sonra İngiltərədə kinonun yüksəlişi baş tutub?
 C) Kinemakolorun iş prinsipi necə idi?
 D) İlk film neçə kadrda ibarət olub?

5. Verilmiş cümlə ilə neçənci abzasları genişləndirmək olar?

Kino sənayesi 1914-cü ildən daha sürətlə yüksəlməyə başlayır.

A) I, III	B) II, III	C) I	D) III, IV

6. Cümlə haqqındakı düzgün fikirləri müəyyən edin.

Usta qayıdıb bu sexi açanda istifadə etdiyi açarların bəzisini tapmadı.

1. "Usta" sifətləşə bilən isimdir.
 2. Mənsubiyyət və hal şəkilçisi qəbul etmiş əvəzlik var.
 3. İsimlər və feillər quruluşca sadədir.
 4. Təsriflənən feil "idi" hissəciyi ilə işlənib.
- A) 1, 3 B) 2, 4 C) 1, 2 D) 2, 3

7. Həm zərflər, həm də feili bağlama kimi işlənən sözlər:

1. qoşa-qoşa 2. dönə-dönə
 3. dama-dama 4. yara-yara
- A) 1, 2 B) 2, 3 C) 1, 2, 4 D) 2, 3, 4

8. Hansı cümlədə sözlər arasında həm tabelilik, həm də tabesizlik əlaqəsi var?

- A) Yolları ot-alaq basmışdı, gəlib-gedən də azalmışdı.
- B) Həyətdə xeyli qonaq var idi, onlar oturmaq üçün təklif gözləyirdilər.
- C) Yeni tikilmiş evlər təmir olundu.
- D) Bağ-bağçada əkilmiş ağacların dibi belləndi, yenidən suvarıldı.

9. Durğu işarəsinin səhv işlədildiyi cümlələri müəyyən edin:

1. Hər kəs canlanmışdı, çünki yaz gəlmişdi.
 2. Atası, anası: bütün yaxınları onun gəlişinə sevindilər.
 3. Sanki, göydən od yağırdı.
 4. Ey, Cavid, hara gedirsən?
- A) Hamısı B) 2, 3
C) 2, 3, 4 D) 1, 2

10. Hansı sözlər cümlədə həmcins tamamlıqlar ola bilər?

- A) hamının, heç kəsin, hərənin
- B) şagirdəm, əlaçdır, qələmim
- C) yaxşısını, pisini, gözəlini
- D) qələmə, kitabı, dəftərdə

RİYAZİYYAT

1. $2x = 3y = 4z$ və $\frac{1}{x} + \frac{1}{y} + \frac{1}{z} = 1$ olarsa, $y = ?$

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2. $\frac{6^{x-1} + 6^{x+1}}{6^{x+1} - 6^{x-1}} = ?$

- A) $\frac{36}{35}$ B) $\frac{37}{35}$ C) $\frac{35}{36}$ D) $\frac{35}{37}$

3. $2x^2 - 3x - 5 = 0$ tənliyinin kökləri x_1 və x_2 -dir.

$(x_1 - 3)(x_2 - 3)$ hasilinin qiyməti neçə olar?

- A) 12 B) 11 C) 2 D) 1

4. $a = \frac{2}{2 - \sqrt{2}}$ olarsa, $2 + \frac{a}{\sqrt{2}} = ?$

- A) $a+3$ B) $a-3$ C) $a+1$ D) $a+2$

5. $m = \frac{2n-3}{3n+1}$ ifadəsində m -in hansı qiymətində

n təyin olunmayıb?

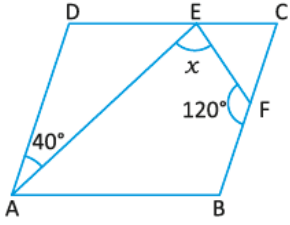
- A) $-\frac{1}{3}$ B) $\frac{1}{3}$ C) $\frac{2}{3}$ D) $\frac{3}{2}$

6. $\frac{a^2}{a-3} - \frac{9-6a}{3-a} = ?$

- A) $3a$ B) $a-3$ C) $a+3$ D) a

7. Şəkildəki ABCD paraleloqramında

$\angle BFE = 120^\circ$ və $\angle DAE = 40^\circ$ isə, $\angle AEF = ?$

- A) 90° B) 100° C) 110° D) 120°

8. $ab - 4c = 3$ olduğuna görə, aşağıdakılardan hansı mütləq doğrudur? (a, b, c natural ədədlərdir).

- A) a tək, b cüt ədəddir. B) c tək ədəddir.
C) c cüt ədəddir. D) a və b tək ədəddir.

9. Qiyməti $\frac{3}{4}$ olan kəsrin surətinə 1, məxrəcinə 4

əlavə edilərsə, kəsrin qiyməti $\frac{5}{8}$ olar. Əvvəlki

kəsrin surət və məxrəcindəki ədədlərin cəmi neçədir?

- A) 21 B) 23 C) 24 D) 27

10. Qab su ilə tam dolduqda su ilə qabın çəkisi

birlikdə 16 kq olur. Suyun $\frac{2}{3}$ hissəsini

boşaltdıqdan sonra qalan su qabla birlikdə 8 kq olur. Qab neçə litr su tutur?

- A) 6 B) 9 C) 18 D) 12